

LIJSSENTHOEK
MILITARY CEMETERY
1914-1920

LIJSSENTHOEK MILITARY CEMETERY

BEHEERSPLAN 2016-2036

Betref: Beheersplan Lijssenthoek Military Cemetery

Beschermingsbesluit: Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van Britse militaire begraafplaatsen te Poperinge en Vleteren
22 januari 2009

Beheersplan opgemaakt door: Sarah Camerlynck, Conservation Supervisor CWGC
Delphine Vanoverberghe, Inspector-surveyor CWGC
Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

In opdracht van: Commonwealth War Graves Commission, Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

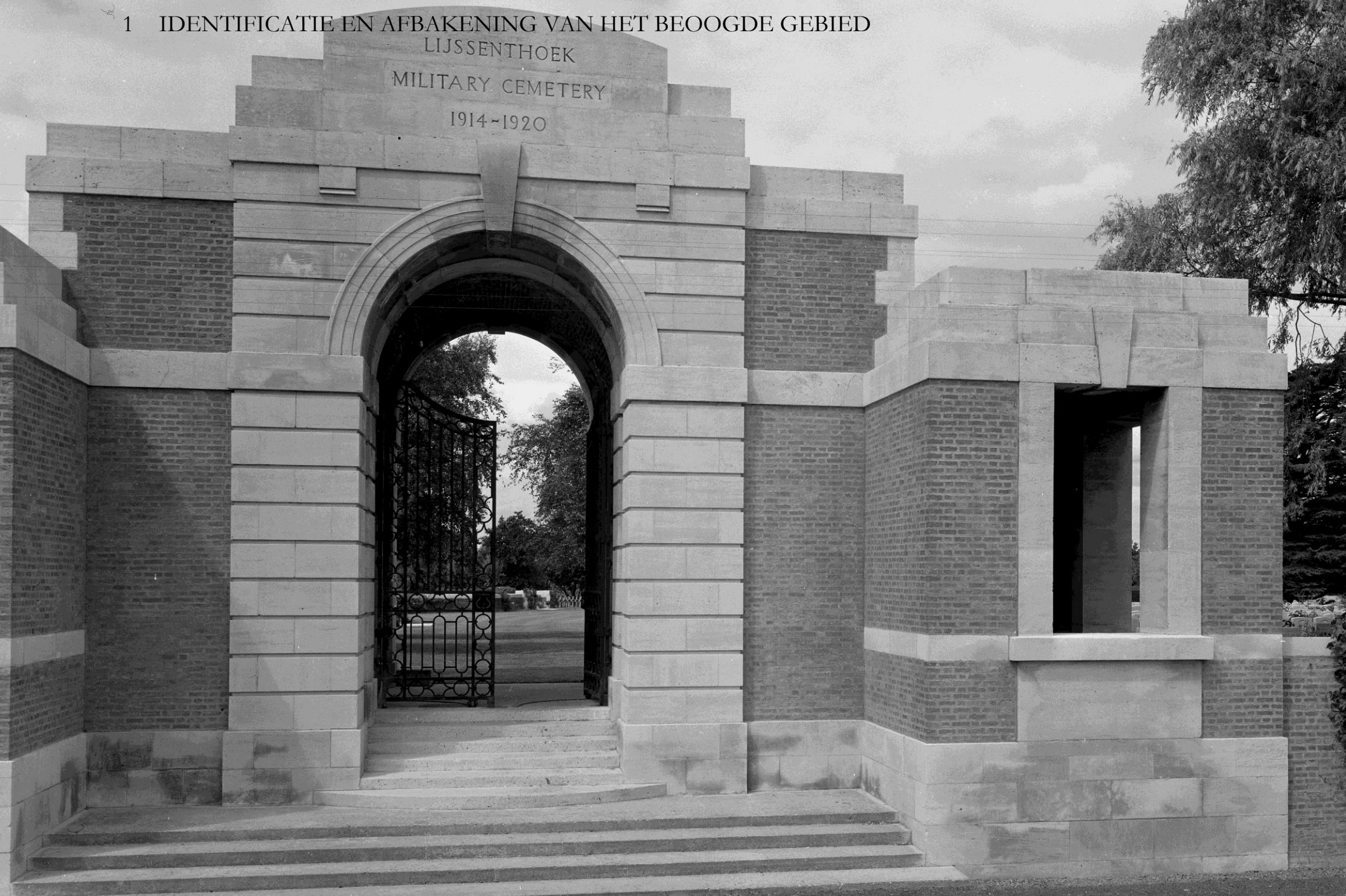
Datum ter goedkeuring ingediend: 28 november 2016

1	Identificatie en afbakening van het beoogde gebied	5
2	Historische nota	7
2.1	Het ontstaan van de militaire begraafplaats	8
2.1.1	Historische omkadering.....	8
2.1.2	Oprichting permanente begraafplaats	9
2.2	Ontwikkeling van de begraafplaats	11
2.2.1	Periode na WOII-1975.....	11
2.2.2	Periode 1975- nu	12
2.3	Historisch overzicht	13
3	Inventaris van de erfgoedelementen.....	14
3.1	Algemene beschrijving.....	15
3.1.1	Beschrijving	15
3.1.2	Algemene toestand.....	15
3.2	Inventarisatie van de erfgoedelementen	16
3.2.1	Structuren	16
3.2.2	Groenaanleg.....	27
4	Beschrijving van de erfgoedwaarden en legale status.....	32
4.1	Het beschermingsbesluit en de erfgoedwaarden.....	33
4.2	Aanvullende erfgoedwaarden	33
4.3	Motivatie erkenning ZEN-erfgoed.....	33
5	Visie op het toekomstig beheer.....	34
6	Opsomming en verantwoording van de beheersmaatregelen	36
6.1	Inleiding.....	37

6.2	Structuren.....	37
6.2.1	Ingangselement.....	37
6.2.2	Omheiningsmuren	37
6.2.3	Bezoekersingang.....	37
6.2.4	Betonnen omheiningsmuren.....	37
6.2.5	Bakstenen keermuur	37
6.2.6	Herinneringssteen	38
6.2.7	Offerkruis	38
6.2.8	Schuilgebouw met dienstgedeeltes.....	38
6.2.9	Zitbanken.....	38
6.2.10	Grafstenen.....	38
6.3	Groenaanleg.....	38
6.3.1	Grasmat.....	38
6.3.2	Borderbeplanting.....	38
6.3.3	Beschermende beplanting	38
6.3.4	Bomen.....	38
6.3.5	Haag	38
6.3.6	Klimplanten.....	38
7	Voorstel van opvolging en evaluatie.....	39
8	Bijlagen.....	41
9	Bibliografie.....	42

1 IDENTIFICATIE EN AFBAKENING VAN HET BEOOGDE GEBIED

LIJSSENTHOEK
MILITARY CEMETERY
1914-1920



Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 1) en bijlage 1.

2 HISTORISCHE NOTA



2.1 HET ONTSTAAN VAN DE MILITAIRE BEGRAAFPLAATS

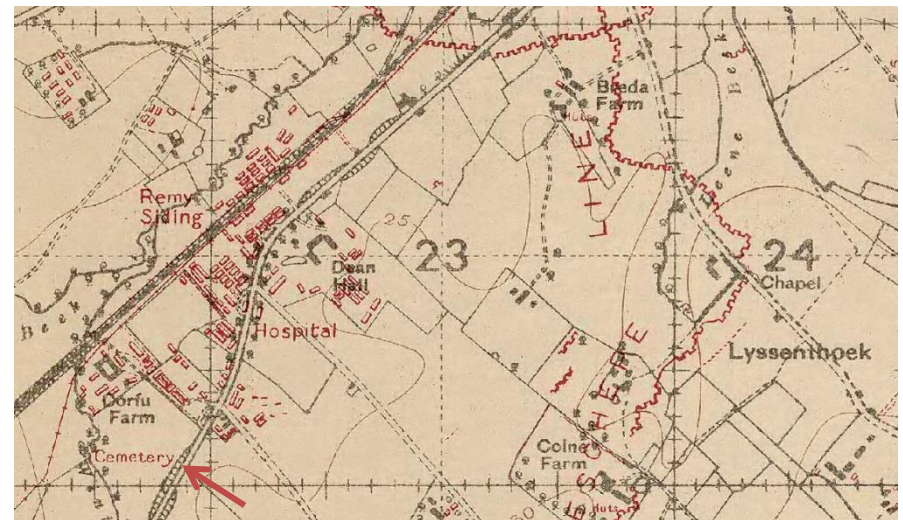
2.1.1 Historische omkadering

Het gehucht Lyssenthoek speelde vanaf 1915 een actieve rol in de oorlog. De boerderij van Remi Quaghebeur bleek de geschikte plaats voor de oprichting van een hospitaal; ver weg van het frontgebieden en langs de spoorlijn Poperinge-Hazebrouck, maar ook in de nabijheid van de Vleterbeek en de Winterbeek. Het waren de Fransen die hier het *Hopital d'Evacuation n°15* oprichtten, bestaande uit vier prefab barakken (*type Besoonen*) en de hoeve werd ingericht als staf- en dienstenkwartier en verblijfplaats voor het personeel en officieren. In de schuur werden de hospitaalsoldaten en brancardiers ondergebracht. In juli van hetzelfde jaar komen ook de Britten zich hier vestigen en twee *Casualty Clearing Stations* werden opgericht. In augustus 1916 nemen de Canadezen het Franse gedeelte over. Het hospitaal zal dan een grote uitbreiding kennen en op zijn hoogtepunt (tussen augustus 1916 en januari 1918) zal deze site vier grote veldhospitaal hebben verspreid over 50 ha. De nabijgelegen begraafplaats krijgt de naam Lijssenthoek Cemetery.¹

Op 22 augustus 1916 wandelt onderpastoor Achiel van Wallegem langs de hospitaalsite en beschrijft ook de begraafplaats: “*Aan de Boonaert bezoek ik ook het grote Engels kerkhof. Daar zijn niet minder dan 2500 Engelsen begraven. Alle graven zijn prachtig opgeschikt. Ik zie er het graf van generaal Mercer, van de 2^{de} Canadase divisie. Naast het Engels kerkhof ligt nog een Frans kerkhof. Slechts een 40-tal Franse soldaten zijn er begraven.*”²

De begraafplaats weerspiegelt het oorlogsgeweld aan het front. Wie gewond werd, werd afgevoerd naar een hospitaal en wie het niet haalde

werd begraven op de begraafplaats. De piekdagen met vele overledenen op de begraafplaats zijn dan ook te linken, met enkele dagen vertraging, aan een gebeurtenis aan het front.³ Wie sterft aan zijn verwondingen werd ter plaatse begraven op de begraafplaats verbonden aan het veldhospitaal. Plot I en III, in het noordoosten, vormen de historische kern van de begraafplaats. Na de oorlog werd een *Stationary Hospital* opgericht waar zieken en gewonden werden behandeld. Op de begraafplaats zijn 10751 grafstenen, waarvan slechts 35 onbekende soldaten.⁴



Figuur 1. Loopgravenkaart uit 1917 met aanduiding van de begraafplaats

¹ Morisse A., 2011; <http://www.lijssenthoek.be/nl/pagina/143/project.html>

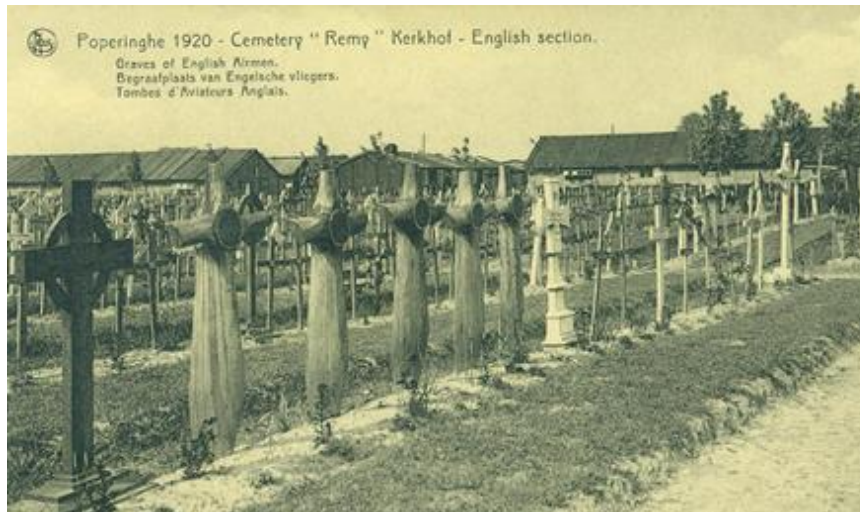
² Van Wallegem A., 2014

³ <http://www.lijssenthoek.be/nl/pagina/143/project.html>

⁴ Morisse A., 2011

2.1.2 Oprichting permanente begraafplaats

De eerste begravingen werden reeds in 1915 gedaan en de graven werden toen aangeduid met een houten kruis (zie fig. 2). Na de wapenstilstand werd de begraafplaats permanent ingericht.



Figuur 2. Houten kruisjes op Lijssenthoek Military Cemetery



Figuur 3. Aanplanten van haag op de begraafplaats

De plannen 'Lijssenthoek Military Cemetery: Poperinghe/211' geven inzicht in het ontwerp van sir Reginald Blomfield (zie fig.4). De begraafplaats heeft een onregelmatige vorm waarin de architecturale en groenelementen harmonieus ingeplant zijn. De grafstenen zijn regelmatig verspreid over 35 plots. In het zuidwesten en noordoosten wordt de site omgeven door een betonnen opstand. De zuidoostelijke zijde wordt omgeven door een bakstenen keermuur.

De site wordt in deze zijde betreden door een ingangsbouwwerk. Een gravel pad, geflankeerd door een bomenrij leidt naar een cirkelvormig gravel platform. Vandaaruit loopt een gravel pad opnieuw geflankeerd door bomen naar het sheltergebouw. Deze lijn wordt nog eens benadrukt door een lage keermuur, met drie trapjes die de hoogteverschillen opvangen en die het ingangsbouwwerk met het sheltergebouw verbindt. Op dezelfde lijn van het cirkelvormig platform, liggen links rozenbedden en rechts de Herinneringssteen en kapel; dit driehoekig plot is omsloten door een haag. De ronde vormen komen terug in het cirkelvormig rozenbed en de koepel van de kapel.

Het ingangsbouwwerk wordt door middel van een gravel pad op een verhoogd terras, langs een zijde geflankeerd door bomen, verbonden met het Offerkruis in het noordoosten en een bakstenen uitsprong in het zuidoosten.

Een tweede ingang werd voorzien in de noordoostelijke zijde van de begraafplaats. Gravel paden, al dan niet geflankeerd met bomenrijen en/of hagen verbinden de verschillende architecturale structuren met elkaar en vormen lanen en zichten. Daarnaast zijn bomen en hagen eveneens aangewend om de site te omsluiten.



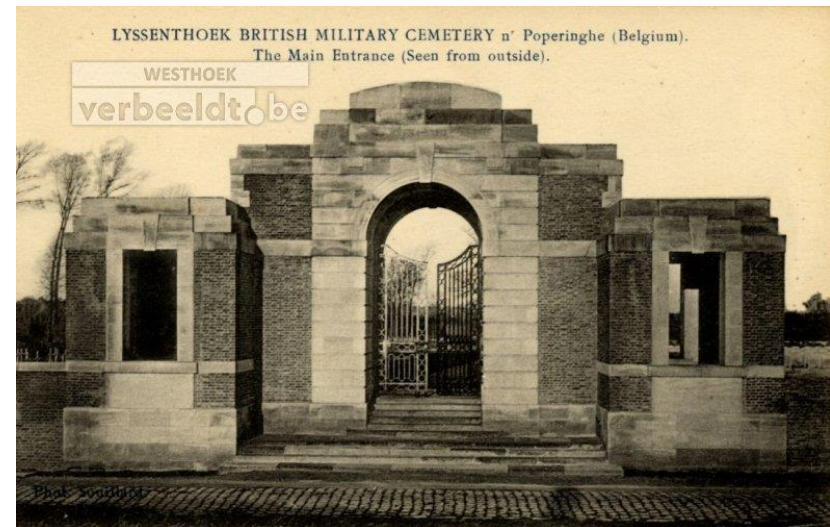
Figuur 4. Grondplan uit 1920 gesigneerd door sir Reginald Blomfield⁵

In de Ypres Times verschijnt op 1 januari 1922 dat Lijssenthoek Cemetery onder constructie is. Dit zelfde bericht wordt gegeven op 1 maart 1922.⁶ Een fotoreeks van kort na de oprichting brengt duidelijkheid over de uitvoering van de plannen. Eén van grootste verschillen is het weglaten van de kapel. Dit is echter niet zo onverwachts aangezien het reeds op de plannen werd aangegeven als *'this building may be treated as a deviation on the contract'*.

Op het plan wordt de noordoostelijke zijde begrensd door een betonnen opstand. Het is onduidelijk wanneer de bakstenen muur opgetrokken werd.

⁵ Alle historische plannen zijn in A4 formaat bijgevoegd als bijlage 7.

⁶ The Ypres Times, 1 januari 1922
The Ypres Times, 1 maart 1922



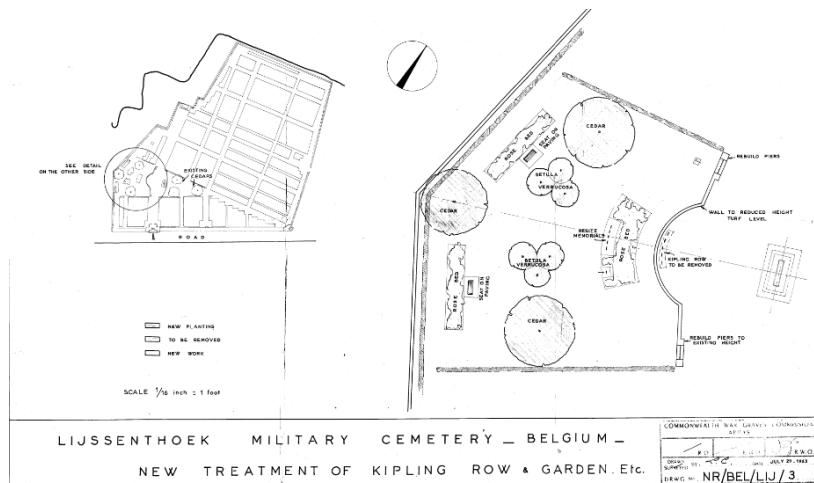
Figuur 5. Enkele foto's kort na oprichting van de begraafplaats

2.2 ONTWIKKELING VAN DE BEGRAAFPLAATS

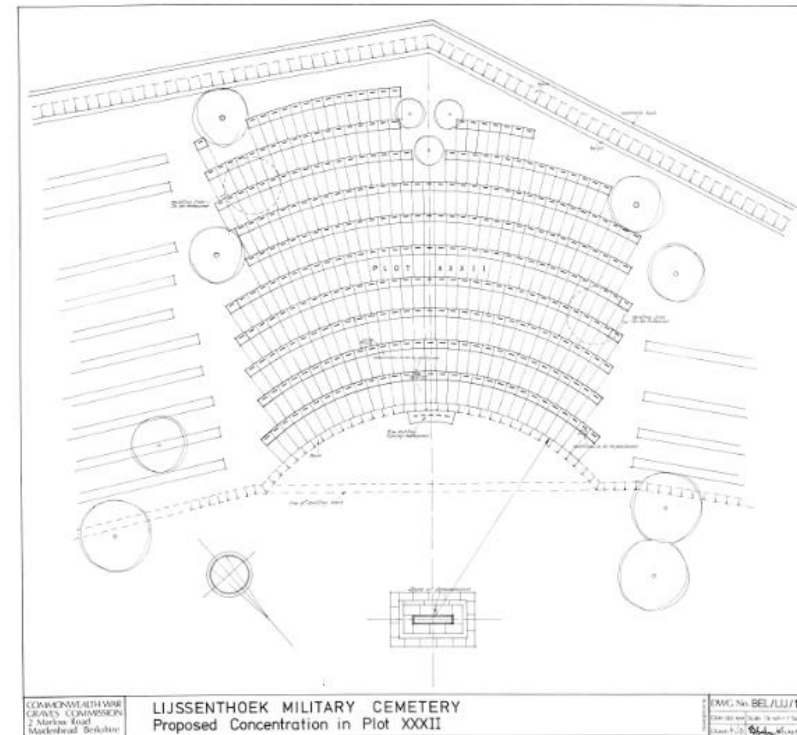
2.2.1 Periode na WOII-1975

STRUCTUREN

In deze periode worden de Amerikaanse begravingen verwijderd en men stelt in 1964 voor om de vrijgekomen ruimte als concentratie plot te gebruiken. Er wordt eveneens voorgesteld om de rondvormige keermuur achter de Herinneringsteen te verlagen en/of af te breken. In 1973 wordt opnieuw een voorstel gedaan om 309 begravingen in dit plot te concentreren, enkele grafstenen te herpositioneren en om 5 *Kipling Memorials* op te richten.



Figuur 6. New treatment of Kipling row & garden (1964)



Figuur 7. Proposed concentration in plot XXXII (1973)

Begin jaren '70 wordt een grootschalig onderzoek gedaan naar de toestand van de omheiningmuren op verschillende begraafplaatsen. In 1971 besluit het *Boundary Walls Committee* dat de noordoostelijke muur op Lijssenthoek Military Cemetery leunt en beweegt en dus herbouwd moet worden of vervangen door een haag en kleine keermuur. De massieve voorste muur is in een goede conditie; enkele bakstenen moeten vervangen worden en enkele open voegen hersteld. Het uitzicht van de muur zou echter verbeterd worden door het aanplanten klimrozen, *Wisteria sinensis* en *Clematis montana* aan de binnenkant.

Cotoneaster horizontalis zou langs de zijkant van de muur moeten groeien. Deze muurbepanting werd uitgevoerd in 1974.

GROENAANLEG

Het *Report on Present Horticultural Condition*, vermoedelijk uit de jaren '40 geeft een inkijk in het toenmalige uitzicht van de begraafplaats.⁷ Het gras bevindt zich in een goede toestand. De borderbepanting werd sterk gesnoeid en rozen werden aangeplant. De *Taxus baccata*, in noordelijke en westelijke zijde, zijn gezond. De haag, links en rechts van de Herinneringssteen die naar het Offerkruis leidt, is door de waterverzadigde bodemcondities aan het afsterven. Er zijn 20 *Prunus Cerasus padus* aanwezig die verwijderd moeten worden. Er wordt eveneens melding gemaakt van vijf ceders waarvan twee verwijderd moeten worden om overgroei te vermijden. Van de kerselaars in de centrale avenue zijn er reeds twaalf afgestorven en verwijderd. De overige bomen lijken ook niet gezond. De avenue met *Liquid Ambers*, tussen het Chinese plot en plot XXVI en XXII zijn wel nog gezond. De begraafplaats wordt ook nog getooid met andere bomen als *Salix Babylonica* en *Allumii* en *Crataegus Pauls double Crimson* en *Salix Coiralia*.

In 1970 wordt een grondige renovatie van de groenaanleg uitgevoerd:

- De kerselaars die over de jaren heen sterk zijn afgezwakt, moeten worden verwijderd. Enkel vier gezonde bomen zullen bewaard worden als afzonderlijke puntelementen op de site.
- Avenue met Ginkgo wordt verwijderd en niet heraangeplant. Er worden eveneens twee afzonderlijke bomen bewaard.
- De lege avenue, noordoost-zuidwest georiënteerd, die ooit beplant werd met cipressen en grote *Forsythias*, wordt aangeplant met zilverberken.

- Er worden zes treurwilgen aangeplant langs de achterzijde van het voormalige Amerikaanse plot, alsook drie extra treurwilgen langs nieuwe zilverberklaan. De bestaande knotwilgen worden verwijderd.
- Een groep van drie *Populus nigra Italica* wordt aangeplant langs achterzijde van het Amerikaanse plot. Er worden ook *Junipers chenensis Pfitreriane* in dit plot aangeplant.
- Langs de noordelijke zijde moet de *Thuja* en cipressen worden verwijderd en vervangen worden door *Sorbus intermedia*.
- De *taxus baccata* haag wordt verwijderd.
- Drie *Prunus Serrulate* bij Franse plot worden behouden.

2.2.2 Periode 1975- nu

STRUCTUREN

In deze periode werden geen ingrijpende veranderingen uitgevoerd aan de structuren. Er werd voornamelijk normaal onderhoud uitgevoerd. In 1999-2000 werd het dak van het ingangselement gerenoveerd en afgedekt met een sarnafilfolie. In 2005 werd de dienstingang vergroot. In 2012 werd een deel van de noordoostelijke muur herbouwd.

Net voor de 100-jarige herdenking werd door de gemeente Poperinge een bezoekerscentrum gebouwd naast de begraafplaats.

GROENAANLEG

Op het einde van de jaren '70 werd de groenaanleg verder aangepakt. Deze renovatiewerken werden voltooid in 1982:

- De zilverberkenlaan tussen plot 28/29; 27/21 en 26/22 wordt vervangen door *Buddleia alternifolia* afwisselend met *Chamaecyparis lawsoniana Allumii*
- Een laan wordt gecreëerd van de ingang tot schuilgebouw met *Alnus incana* en vooraan *Salix x chrysocoma*.

⁷ Imperial War Graves Commission, *Report on Present Horticultural Condition*, '40

- Introduceren van *Ginkgo bilboa* in plot 24/25; 18/17; 4/9 en 5/3

In de jaren '80 en tot op vandaag worden bomen, gebaseerd op de risicoanalyse, hun gezondheid (ziek of stervende) en de verstoring van grafstenen, gekapt en indien nodig terug aangeplant. Bijlage 8 toont een overzicht van de beplanting in 2014.

2.3 HISTORISCH OVERZICHT



Figuur 8. Links aanduiding van de structurele elementen (in geel) die bewaard bleven sinds de aanleg en rechts aanduiding van de groenelementen (in groen) die bewaard bleven sinds de aanleg.



Figuur 9. Aanduiding van de verdwenen elementen in licht blauw. Van sommige elementen is niet zeker of ze effectief uitgevoerd werden (donkerblauw)

Noot: Er moet opgemerkt worden dat dit een schematische weergave is en dat bij de opmaak van deze plannen gekeken werd naar het laan effect van de bomen, niet naar de correcte positie van elke afzonderlijke boom.

3 INVENTARIS VAN DE
ERFGOEDELEMENTEN

LIJSSENTHOEK
MILITARY CEMETERY
1914-1920



3.1 ALGEMENE BESCHRIJVING

3.1.1 *Beschrijving*

Lijssenthoek Military Cemetery is een grote begraafplaats met onregelmatig grondplan. Het terrein is licht glooiend, in het zuidoosten ligt de begraafplaats hoger dan het straatniveau. Ten westen van de begraafplaats is een vrij grote base site van de CWGC, ten noordoosten is er een bezoekerscentrum met parking. Van het bezoekerscentrum loopt er een pad naar de secundaire ingang, maar ook naar het ingangsbouw. Langs het pad naar het ingangsbouw staan metalen palen, als dodengrafiek van deze begraafplaats.

Langs de noord- en zuidoostelijke straatzijden wordt de begraafplaats omheind door bakstenen muren met dekstenen in natuursteen. Achter de zuidoostelijke omheiningmuur is er een keermuur met kleine natuurstenen trappen. Centraal in de noordoostelijke muur is een secundaire ingang, komende van het bezoekerscentrum. In de oostelijke hoek staat het Offerkruis op een bakstenen sokkel. Het monumentale ingangsbouw staat langs de baan Boeschepe-Poperinge. Van het ingangsbouw vertrekt een graspad naar de Herinneringssteen en verder naar een vrij groot bakstenen schuilgebouw. De grafstenen ten zuidwesten van dit pad staan op een lager niveau. Langs de noord- en zuidwestelijke zijden wordt de begraafplaats omheind door een betonnen opstand met daarvoor een taxushaag.

Er staan 10636 grafstenen op de begraafplaats, gegroepeerd in 35 plotten. In het noordoosten zijn een aantal plotten met Franse en Duitse oorlogsgraven. Borderplanten zijn aangeplant aan de voorzijde van de grafstenen. De begraafplaats wordt bedekt met gras. Verspreid over de begraafplaats staan bomen. De zuidoostelijke omheiningmuur is begroeid met Blauwereggen.

3.1.2 *Algemene toestand*

Over het algemeen bevindt Lijssenthoek Military Cemetery zich in een matige toestand. Enkel de keermuur bevindt zich in een slechte toestand: bakstenen en voegen worden op grote schaal uitgeworpen. Het ingangsbouw bevindt zich in een matige toestand, er zijn werken aan het dak en de gewelven nodig. Er zijn een aantal lange fijne scheuren in het metselwerk van de muren.

De omheiningmuren bevinden zich in een matige toestand. De zuidoostelijke omheiningmuur heeft plaatselijk beschadigde bakstenen en uitgeworpen voegen. Het voorste stuk van de noordoostelijke muur werd volledig herbouwd. In het achterste stuk is er breukvorming in de bakstenen en voegen. Er zijn een drietal kleinere afbrokkelingsgaten onderaan de muur.

Het Offerkruis en de betonnen omheiningmuren bevinden zich in een matige staat en hebben enkele kleine reparaties of onderhoud nodig.

De Herinneringssteen, het schuilgebouw, de grafstenen en groenaanleg bevinden zich in een goede toestand.

Bijlage 7 bevat een gedetailleerd fotografisch verslag van de huidige toestand.

3.2 INVENTARISATIE VAN DE ERFGOEDELEMENTEN

3.2.1 Structuren

INGANGSGEBOUW

Korte beschrijving

Monumentaal bakstenen poortgebouw met twee zijgebouwen en getrappt natuurstenen dak. Boven de rondbogige doorgang is 'Lijssenthoek Military Cemetery 1914-1920' gegraveerd. Het gebouw kan betreden worden via natuurstenen trappen en een grote, tweeledige smeedijzeren poort. Het plaveisel van het ingangsgebouw bestaat uit bakstenen in visgraat verband. In de zijgebouwen kunnen het Registerkastje, de Schenking van Landplaten en de metalen informatieplaat gevonden worden. Hun betonnen gewelven hebben glasblokken voor lichtinval.

Materiaal

Boomse baksteen

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers en St Maximin Roche voor plaveisel)

Witte natuursteen

Beton

Glas

Smeedijzer

Metaal

Brons

Huidige toestand

Het ingangsgebouw bevindt zich in een matige toestand. De gebruikte pvc op het dak is eerder ongeschikt voor conservatiedoeleinden. Over het algemeen verkeren de natuurstenen in vrije goede staat, maar een aantal natuurstenen van het dak hebben breuken. Dit geldt ook voor de andere natuurstenen elementen (bv. lijsten). Sommige stenen hebben sporen van waterinfiltratie of afschilfering. Het metselwerk van de muren is in vrij goede staat, maar er zijn verschillende lange, fijne scheuren. Verder zijn er een aantal grote breuken in de natuurstenen boven de doorgang en het bakstenen gewelf heeft een lange fijne scheur met zoutuitbloeiing errond. In de betonnen gewelven zijn verschillende lange, fijne scheuren te zien. De poort vertoont een verlies van afwerkingslaag. Rond de scharnieren van de



poort zijn breuken in de natuursteen ontstaan die reeds gedicht zijn. De Schenking van Landplaten zijn moeilijk leesbaar geworden. De gebronsde afwerkingslaag van het registerkastje voldoet niet meer aan de norm. Het plaveisel bevindt zich over het algemeen in een goede toestand, maar rond de poort zijn storende invullingen met cement gebeurd. Het voegwerk tussen de treden ontbreekt op sommige plaatsen.

BAKSTENEN OMHEININGSMUREN

Korte beschrijving

Langs de noord- en zuidoostelijke straatzuides wordt de begraafplaats omheind door bakstenen muren met dekstenen in natuursteen. Het niveauverschil langs de zuidoostelijke zijde wordt geïncorporeerd door de hoge voorste omheiningsmuur die als keermuur functioneert.

Materiaal

Boomse baksteen

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

Huidige toestand

De omheiningsmuren bevinden zich in een matige toestand. De zuidoostelijke omheiningsmuur heeft plaatselijk beschadigde bakstenen, uitgeworpen bakstenen en biologische aantasting. Het voorste stuk van de noordoostelijke muur werd volledig herbouwd. In het achterste stuk is er breukvorming in de bakstenen en voegen. Er zijn een drietal kleinere afbrokkelingsgaten onderaan de muur te zien. Er was reeds beperkt plaatselijk herstel.



BEZOEKERSINGANG

Korte beschrijving

Deze ingang in de noordoostelijke muur verbindt het bezoekerscentrum met de begraafplaats, maar functioneert ook als ingang voor rolstoelgebruikers. De ingang bestaat uit twee bakstenen pijlers met dekstenen in natuursteen en daartussen een tweeledig poortje in smeedijzer. Er is een klein natuurstenen plaveisel.

Materiaal

Boomse baksteen

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

Smeedijzer

Huidige toestand

De bezoekersingang bevindt zich in een goede toestand.



BETONNEN OMHEININGSMUREN EN HAAG

Korte beschrijving

Langs de noord- en zuidwestelijke zijden wordt de begraafplaats omheind door een betonnen opstand met daarvoor een taxushaag.

Materiaal

Beton

Taxus

Huidige toestand

De betonnen omheiningsmuren verkeren in matige toestand; op een aantal plaatsen is er breukvorming.



BAKSTENEN KEERMUUR

Korte beschrijving

Achter de zuidoostelijke omheiningmuur is er een lage keermuur met natuurstenen trappen.

Materiaal

Boomse baksteen

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

Huidige toestand

De keermuur ten noordoosten van het ingangsbouwwerk bevindt zich in een slechte toestand, bakstenen en voegen worden op grote schaal uitgeworpen. Het metselwerk van de keermuur ten zuidoosten van het ingangsbouwwerk bevindt zich in een betere staat. De dekstenen en treden zijn vrij verweerd. Sommige oude reparaties zijn niet volgens de norm uitgevoerd. Het voegwerk ontbreekt op verschillende plaatsen.



HEINNERINGSSTEEN

Korte beschrijving

Herdenkingssteen, standaard type.

Materiaal

Witte natuursteen (St Maximin Roche)

Huidige toestand

De Herinneringssteen bevindt zich in een redelijk goede toestand. Er ontbreekt minimaal voegwerk en een beperkt aantal oude reparaties werden niet volgens de norm uitgevoerd. De natuurstenen zijn vrij verweerd.



OFFERKRUIS

Korte beschrijving

Offerkruis van het type B met twee zwaarden, op de hoek van de noord- en zuidoostelijke omheiningmuren. Het kruis staat op een bakstenen sokkel afgewerkt met natuursteen. Door het niveauverschil is er langs de binnenzijde een laag podium met bakstenen plaveisel in visgraat verband en natuurstenen trappen.

Materiaal

Witte natuursteen (St Maximin Roche, kruis)

Boomse baksteen

Bronz

Huidige toestand

Het Offerkruis bevindt zich in een matige toestand. Een tweetal reparaties komt los, waaronder één op de armen. Er zijn kleine scheuren bij de kruising van de armen. Het voegwerk is plaatselijk aangetast. De gebronsde afwerkingslaag van het zwaard voldoet niet meer aan de norm. In de sokkel van het kruis zijn een aantal hoekstenen beschadigd en ontbreekt er voegwerk. Er is een slechte verbinding van de sokkel met de noordoostelijke omheiningmuur. In de treden ontbreekt er op een aantal plaatsen voegwerk. Het plaveisel bevindt zich in een goede toestand.



SCHUILGEBOUW MET DIENSTGEDEELTES

Korte beschrijving

Grote bakstenen constructie met natuurstenen dak, waarvan het centrale gedeelte functioneert als schuilgebouw en de zijgebouwen als dienstgebouwtjes. Het centrale gedeelte heeft twee zuilen en een grote zitbank binnenin. De zijgebouwen hebben aan de voorzijde ronde ramen en kunnen betreden worden door een deur langs de binnen- en buitenzijde. Rechts van het gebouw is een opening die naar de base site leidt.

Materiaal

Boomse baksteen

Witte natuursteen (Liais de Brauvilliers)

Beton

PVC

Schrijnwerk

Smeedijzer

Glas

Huidige toestand

Het schuilgebouw bevindt zich in een redelijk goede toestand. De gebruikte pvc op het dak is eerder ongeschikt voor conservatiedoeleinden. Een aantal natuurstenen van het dak hebben breuken, dit geldt ook voor de andere natuurstenen elementen. Er zijn drie breuken in de architraaf boven de zuilen. Op een beperkt aantal plaatsen ontbreekt het voegwerk tussen de natuurstenen. Het metselwerk van de muren is in vrij goede staat, zo ook de andere onderdelen (bv. schrijnwerk, zitbank, plaveisel).



ZITBANKEN

Korte beschrijving

Verspreid over de begraafplaats staan houten zitbanken

Materiaal

Schrijnwerk

Huidige toestand

De zitbanken bevinden zich in een goede toestand.



GRAFSTENEN

Korte beschrijving

10636 grafstenen, gegroepeerd in 35 plotten (van I t.e.m XXXV).

Materiaal

Witte natuursteen ⁸

Huidige toestand

De grafstenen bevinden zich in een goede toestand.



⁸ De meeste grafstenen zijn in Portland vervaardigd.

3.2.2 Groenaanleg

GRASMAT

Korte beschrijving

Het terrein wordt bedekt met gras.

Materiaal

Gras

Huidige toestand

De grasmatt bevindt zich in een goede toestand. Op een beperkt aantal plaatsen lijdt het gras onder overbetreding.



BORDERBEPLANTING VOORZIJDE

Korte beschrijving

Borderbeplanting aan de voorzijde van de grafstenen.

Materiaal

Vaste planten⁹

Huidige toestand

De borderbeplanting bevindt zich in een goede toestand.



⁹ De borders zijn aanplant met een mix van de meest gebruikte vaste planten rond de Ypres Salient en zijn onderhevig aan aanpassingen wanneer een plant het minder zou doen.

BESCHERMENDE BEPLANTING

Korte beschrijving

Op verschillende plaatsen staat er beplanting die bij het maaien als bescherming dient, bv. aan het ingangselement, langs de voorste muur.

Materiaal

Vaste planten

Huidige toestand

De beschermende beplanting bevindt zich in een goede toestand.



BOMEN

Korte beschrijving

De begraafplaats is getooid met bomen.

Materiaal

Esdoorn

Berk

Ceder

Amberboom

Eik

Wilg

Lijsterbes

Linde

Gingko biloba

Huidige toestand

De bomen bevinden zich in een goede toestand.



KLIMPLANTEN

Korte beschrijving

De zuidoostelijke omheiningmuur is begroeid met Blauwereggen.

Materiaal

Blauwereggen (*Wisteria*)

Huidige toestand

De Blauwereggen bevindt zich in een goede toestand.



4 BESCHRIJVING VAN DE ERFGOEDWAARDEN EN LEGALE STATUS



4.1 HET BESCHERMINGSBESLUIT EN DE ERFGOEDWAARDEN

Britse militaire begraafplaats Lijssenthoek Military Cemetery is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

- Historische waarde, in casu historische context en militair-historische waarde: Lijssenthoek Military Cemetery is met 10785 doden de tweede grootste Britse militaire begraafplaats in Vlaanderen. Ze is ontstaan bij medische voorzieningen die geïnstalleerd waren in en rond de naburige boerderij, zogenaamd Remi Farm. Het Franse leger richtte hier in de vroege lente van 1915 een Franse evacuatiepost in. Vanaf juni 1915 werden er ook Britse veldhospitelen ingericht. Tegen het einde van de oorlog was Lijssenthoek Military Cemetery uitgegroeid tot de grootste Britse begraafplaats.
- Artistieke waarde, historische waarde in casu architectuurhistorische waarde: Lijssenthoek Military Cemetery werd aangelegd door Reginald Blomfield en J.S. Hutton. Het is een indrukwekkende begraafplaats geworden met onder meer een groots toegangsgebouw en schuilgebouw. Vooral de tuinaanleg is imposant. Een grote verscheidenheid aan bomen domineert het uitzicht van deze uitgestrekte begraafplaats: 3 Libanese ceders rond de Stone of Remembrance, grauwe elzen langsheen de as toegang schuilgebouw, amberbomen en zomereiken langsheen de noordwestelijke rand, treurwilgen onder meer langs straatzijde, Zweedse lijsterbessen langs de oostelijke rand, twee rijen tamme kastanjes tussen de perken. Verder is ook nog schietwilg, ginkgo biloba en sierkers terug te vinden. Ook de kleurrijke bloemperken bij de graven dragen bij tot deze serene pracht.

- Sociaal-culturele waarde: Van de graven op deze uitgestrekte begraafplaats valt het internationaal karakter van de Eerste Wereldoorlog in de Ieperboog duidelijk af te lezen: behalve mannen (en een vrouw) uit het Verenigd Koninkrijk, Australië, Canada en Nieuw-Zeeland, liggen er ook Chinezen, Indiërs, Zuid-Afrikanen, Fransen, Duitsers en Amerikanen begraven.

4.2 AANVULLENDE ERFGOEDWAARDEN

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 4)

4.3 MOTIVATIE ERKENNING ZEN-ERFGOED

Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 4)

5 VISIE OP HET TOEKOMSTIG BEHEER



Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 5)

6.1 INLEIDING

In wat volgt wordt een oplisting gemaakt van de richtlijnen die nodig zijn om het beheer van enerzijds de structuren en anderzijds de groenaanleg te garanderen. Voor een definitie van de standaarden en het lange termijn beheer wordt er verwezen naar het globaal beheersplan. Hieronder worden de noodzakelijke eenmalige ingrepen beschreven.

Voor meer gedetailleerde richtlijnen voor het uitvoeren van onderhoud en restauratie wordt verwezen naar de *'Heritage Strategy'*, *'Structural Manual'*, *'Horticultural Manual'* en *'Routine Works Maintenance Manual'* en *'technical data sheets'*.

6.2 STRUCTUREN

6.2.1 Ingangselement

Voor het beheer van zijn begraafplaatsen gaat de CWGC uit van de volgende principes. Het behoud van de begraafplaatsen is gebaseerd op een regelmatig onderhoud van de structuren. Herstel en/of restauratie die nodig zijn om de erfgoedwaarde te behouden, zijn toegelaten. Enkel wanneer herstel en/of restauratie niet voldoende is om de erfgoedwaarden te verzekeren, kan geopteerd worden voor reconstructie. Verder onderzoek zal uitwijzen of er voor herstel/restauratie of reconstructie geopteerd zal worden.

6.2.2 Omheiningsmuren

Voor het beheer van zijn begraafplaatsen gaat de CWGC uit van de volgende principes. Het behoud van de begraafplaatsen is gebaseerd op een regelmatig onderhoud van de structuren. Herstel en/of restauratie die nodig zijn om de erfgoedwaarde te behouden, zijn toegelaten. Enkel wanneer herstel en/of restauratie niet voldoende is om de erfgoedwaarden te verzekeren, kan geopteerd worden voor reconstructie. Verder onderzoek zal uitwijzen of er voor herstel/restauratie of reconstructie geopteerd zal worden.

6.2.3 Bezoekersingang

Geen éénmalige ingrepen vereist.

6.2.4 Betonnen omheiningsmuren

De breuken moeten hersteld worden.

6.2.5 Bakstenen keermuur

Voor het beheer van zijn begraafplaatsen gaat de CWGC uit van de volgende principes. Het behoud van de begraafplaatsen is gebaseerd op een regelmatig onderhoud van de structuren. Herstel en/of

restauratie die nodig zijn om de erfgoedwaarde te behouden, zijn toegelaten. Enkel wanneer herstel en/of restauratie niet voldoende is om de erfgoedwaarden te verzekeren, kan geopteerd worden voor reconstructie. Verder onderzoek zal uitwijzen of er voor herstel/restauratie of reconstructie geopteerd zal worden.

6.2.6 *Herinneringssteen*

Het voegwerk moet plaatselijk hersteld worden. Oude reparaties moeten opnieuw, volgens de norm, worden uitgevoerd.

6.2.7 *Offerkruis*

De reparaties moeten opnieuw, volgens de norm, worden uitgevoerd. De scheuren bij de kruising van de armen moeten op regelmatige tijdstippen gemonitord worden. Bijkomend moet het zwaard van het Offerkruis worden gereinigd en moet er een nieuwe beschermingslaag van lak worden aangebracht. Steenherstel dringt zich op voor de hoekstenen van de sokkel en het voegwerk moet plaatselijk hersteld worden. De verbinding tussen de sokkel en de omheiningmuur moet volgens de norm uitgevoerd worden. Het voegwerk in de treden moet plaatselijk hersteld worden.

6.2.8 *Schuilgebouw met dienstgedeeltes*

Het voegwerk tussen de natuurstenen lijst moet plaatselijk hersteld worden. De breuken in de architraaf moeten op regelmatige tijdstippen gemonitord worden.

6.2.9 *Zitbanken*

Geen éénmalige ingrepen vereist, eventueel een beschermende coating aanbrengen.

6.2.10 *Grafstenen*

De grafstenen bevinden zich in een goede toestand.

6.3 GROENAANLEG

6.3.1 *Grasmat*

Het gras bevindt zich in een goede toestand

6.3.2 *Borderbeplanting*

De borderbeplanting bevindt zich in een goede toestand.

6.3.3 *Beschermende beplanting*

De beschermende beplanting bevindt zich in een goede toestand.

6.3.4 *Bomen*

De bomen bevinden zich in een goede toestand.

6.3.5 *Haag*

De haag bevindt zich in een goede toestand.

6.3.6 *Klimplanten*

Geen eenmalige ingrijpen vereist.

7 VOORSTEL VAN OPVOLGING EN

EVALUATIE

MILITARY CEMETERY

1914-1920



Hier wordt verwezen naar het globaal beheersplan (hoofdstuk 7).

8 BIJLAGEN

Bijlagen	Niet van toepassing	Bijgevoegd
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)		1
Lijst van premiegerechtigde werken		2
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating		3
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart		4
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	X	
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed die in aanmerking komen voor een premie met aanduiding op kaart	X	
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is		5
Lijst van cultuurgoederen die in aanmerking komen voor een premie	X	
Lijst van premiegerechtigde werken aan een orgel dat dateert van na WOI	X	
Lijst van handelingen waarvoor CBS niet kan oordelen dat ze van die aard zijn om wezenlijke eigenschappen van een DG/SG te verstoren	X	
Extra bijlagen (privacy gevoelige informatie)		6-8

www.cwgc.org

9 BIBLIOGRAFIE

PUBLICATIES

Bracke M., Acke B., 2011. *Archeologische opgraving Lyssenthoek (Boescheepseweg)-Poperinge (prov. West-Vlaanderen)*, basisrapport.

Hurst S.C., 1929. *The silent cities: an illustrated guide to the war cemeteries and memorials to the 'missing' in France and Flanders: 1914-1918*, E.P. Dutton.

Morisse A., 2011. *Eerste Wereldoorlog 1914-1918*, in: *Archeologische opgraving Lyssenthoek (Boescheepseweg)-Poperinge (prov. West-Vlaanderen)*, Bracke M. en Acke B. (eds.), basisrapport.

Van Wallegghem A., 2014. *Oorlogsdagboeken 1914-1918*, Lannoo Meulenhoff.

ARCHIEF

Commonwealth War Graves Commission, *Cemetery file Lyssenthoek Military Cemetery*.

Imperial War Graves Commission, *Cemetery file Lijssenthoek Military Cemetery*.

The Ypres Times, 1 januari 1922

The Ypres Times, 1 maart 1922

WEBSITES

www.lijssenthoek.be/nl/pagina/143/project.html